

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка Факультет іноземної та
слов'янської філології**

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник факультету іноземної та
слов'янської філології

 Лариса КЛОЧКО

«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 9 ФОЛЬКЛОР

галузь знань **А Освіта**

спеціальність **А4 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Українська мова і
література. Англійська мова)**

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією

факультету іноземної та слов'янської
філології

«31» серпня 2026 року

Голова Наталія ГРОМОВА

Суми – 2026

Розробник: **Кириленко Надія Іванівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «31» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри
к.філ.н., доцент

Вікторія ГЕРМАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
1-й		1-й	
Лекції			
24 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
30 год.		6 год.	
Лабораторні			
год.			
Самостійна робота			
64 год.		108	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Вид контролю: Залік			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – залучити студентів-філологів до української народної культури, до витоків кращих народних традицій, до ідеалів української ментальності й духовності; формувати почуття національної свідомості, любові до рідного краю; формувати навички пошукової, дослідницької роботи; розвивати творчі можливості, здібності кожного студента; повніше розкрити етнічну специфіку традиційно-побутової культури українців; підвищувати загальний духовний рівень студентів; систематично й послідовно поглиблювати знання з фольклору Слобожанщини.

Завдання: дати студентам знання про сутність, роль і значення української народної творчості, її зв'язок із творчістю інших народів; ознайомити із основними класифікаційними одиницями фольклору – види, підвиди жанри, їх сутнісними особливостями та зв'язками; навчити знаходити побутування поетичного, прозового, драматичного фольклору в наш час; прищеплювати студентам навички аналізу творів усіх жанрів народної поезії; показати форми використання фольклору українськими письменниками, місце української народної творчості в розвитку суспільства; розширити й поглибити знання студентів про шляхи розвитку української фольклористики: простежити сучасні тенденції розвитку фольклору на Слобожанщині; розвивати у студентів уміння збирати й записувати фольклорні твори.

Робоча програма має **регіональний** аспект, адже аналізуються жанри фольклору та фольклористика Сумщини.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, формування готовності обстоювати права й свободи українського народу, готовності бути залученими до діяльності у сфері безпеки та оборони України. ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність використовувати державну мову у професійній діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки,

	міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в галузі професійної діяльності. ЗК 8. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
Фахові компетентності	ФК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: використовувати систему теоретичних знань та практичних умінь з української мови, української літератури, англійської мови та методики їх навчання в ході вирішення професійних завдань; моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених державними стандартами освіти; формувати й розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку; розвивати критичне мислення; формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ФК 5. Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі. ФК 9. Проєктувальна компетентність як здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів. ФК 13. Здатність до навчання впродовж життя як здатність: здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з колегами на засадах партнерства та підтримки, дотримуючись принципів професійної етики.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є шкільний курс української літератури.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 1.. Знати психолого-педагогічні засади теорії навчання, концептуальні основи шкільної освіти в галузях українського та зарубіжного мовознавства, літературознавства, цілі і завдання навчання української мови, української літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (на рівні основної школи); наукові основи шкільних курсів української мови, української літератури, англійської мови. ПРЗ 2. Знати мовні норми, стилі української/англійської літературних мов, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності. ПРЗ 3. Знати провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою. ПРЗ 8. Знати інформаційно-цифрові технології для супроводу освітнього процесу, цифрові середовища та цифрові ресурси, доцільні прийоми їх використання під час навчання української мови, української літератури, англійської мови, правила безпеки у цифровому середовищі.
Уміння	ПРУ 2. Уміти демонструвати та застосовувати знання з української мови, української літератури, англійської мови (на рівні основної школи) для формулювання та вирішення завдань різних рівнів складності в умовах впровадження концепції Нова українська школа. ПРУ 3. Уміти пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, англійської мови, специфіку розвитку літературного процесу в Україні в культурному контексті; зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; аналізувати твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; порівнювати мовні й літературні факти, явища, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, фахово

	оперувати українознавчими поняттями. ПРУ 11. Уміти ефективно планувати, організовувати різні види позакласної роботи з української мови та літератури, англійської мови; застосовувати різноманітні підходи підготовки учнів до участі в конкурсах з предмету (на рівні основної школи). ПРУ 12. Уміти відшуковувати інформацію у різноманітних джерелах, аналізувати, критично оцінювати, систематизувати, узагальнювати; готувати доповіді, презентації, брати участь у дискусії.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
90 – 100	(А) отримують студенти, які були активними на всіх заняттях, засвідчують високий рівень осмислення вивченого, виявляють вміння логічно, аргументовано аналізувати, узагальнювати, давати критичну оцінку фольклорному матеріалові, подають чіткі визначення термінів, виявляють творчі здібності в опрацюванні певних питань, чітко простежують історію мовного явища, вміють кваліфіковано вести дискусію. Відповіді не містять фактичних і мовленнєвих помилок.
82 – 89	(В) отримують студенти, які відповідали на всіх заняттях, добре володіють навчальним матеріалом, виявляють вміння аналізувати, узагальнювати, знають визначення термінів, більшість теоретичних положень підтверджують прикладами; є спроби виконати проблемні завдання; спостерігається вміння коментувати мовні явища; відповіді не містять фактичних помилок, наявні окремі мовленнєві огріхи.

74 – 81	(С) мають студенти, які відповідали на кожному занятті, вміють не лише відтворити зміст лекції, але й переказують самостійно опрацьований матеріал за кількома джерелами, відповідають на питання, знають визначення термінів, але відповіді не завжди конкретизовані прикладами, трапляються фактичні і мовленнєві помилки.
64 – 73	(Д) набирають ті студенти, які постійно працювали на заняттях, можуть відтворити матеріал лекції, при відповідях користуються самостійно укладеним конспектом; намагаються подати визначення термінів, але не завжди можуть навести приклади; не готові виконувати проблемні завдання; відповіді містять фактичні і мовленнєві помилки. Студенти здійснюють мислительну діяльність під керівництвом керівника.
60 – 63	(Е) – отримують студенти, які відтворюють матеріал лекції, переказують самостійно опрацьований матеріал. Студенти відповідають на питання, але у відповідях не точно подані визначення термінів, відповіді не конкретизовані прикладами, застосовують набуті знання лише у стандартних ситуаціях, наявні спрощені висловлювання; розумові операції фрагментарні або елементарні.
35-59	(FХ) – не зараховано (з правом перескладання) мають студенти, які відтворюють половину матеріалу лекції чи самостійно опрацьованого матеріалу. Відповіді характеризуються низьким рівнем усвідомлення, завчені напам'ять матеріали не можуть чітко пояснити, відсутні приклади; відповіді містять фактичні неточності і мовленнєві помилки.
1 – 34	(F) – не зараховано (без права перескладання) отримують ті студенти, які епізодично відтворюють теоретичний матеріал на рівні уривчастого переказування конспекту лекції, порушена послідовність відповідей, студенти не завжди розуміють суть питання, не можуть застосувати набуті знання в елементарних стандартних ситуаціях, часто використовують недоречно чужі думки; відповіді містять грубі фактичні помилки.

Розподіл балів для денного відділення

Поточний контроль																Разом	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2													
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 1 0	Т 1 1	Т 1 2	Т 1 3	Т 1 4	Т 1 5	Т 1 6		100
Поточний контроль																75	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
Контроль самостійної роботи																25	
1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

* Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Новою редакцією» від 24.03.2025 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (курсній роботі, контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється відповідно до Розділу 3 названого Положення.

Розподіл балів для заочного відділення

Поточний контроль																Разом	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2													
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16		100
Поточний контроль																30	
				10			10										
Контроль самостійної роботи																70	

4	5	4	4	5	4	4	5	5	4	5	4	5	4	4	4		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог *«Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (від 20 травня 2024 року)»*.

Засоби діагностики та форми контролю: тестування, проєкт, есе, виконання творчих завдань, реферат, доповідь, участь у дискусіях, семінарах та ін., перевірка самостійної роботи.

Академічна доброчесність.

Виконання всіх завдань у межах освітнього компонента має здійснюватися відповідно до принципів академічної доброчесності та етичного використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, задекларованих у Кодексі академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка.

https://www.sspu.edu.ua/images/2026/docs/polozhennia/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_d1d44.pdf

6. Методи навчання

Теоретико-практичні, проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, діяльнісні, інтерактивні (кейс-метод, моделювання/симуляції професійних дій, кооперативне навчання, тренінги, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання.

7. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія та теорія розвитку українського фольклору.

Вступне заняття. Народна творчість як мистецтво слова. Специфіка дисципліни на засадах академічної доброчесності. Фольклор і фольклористика.

Основні світоглядні системи українського фольклору.

Особливості розвитку українського фольклору та фольклористики. Місце фольклору в системі професійної парадигми вчителя української мови і літератури.

Розділ 2. Жанрово-тематичне багатство українського фольклору.

Обрядова творчість

Народна драма як основа української драматургії.

Героїчний епос українці.

Балади.
 Пісенна творчість українців.
 Українська казкова проза.
 Історична проза українців.
 Народна пареміографія.
 Дитячий фольклор.
 Фольклор на сучасному етапі.
 Фольклорне краєзнавство.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

Тема 1. Вступне заняття. Народна творчість як мистецтво слова

Предмет і завдання, місце і значення курсу в системі професійної підготовки вчителя-словесника. *Академічна доброчесність* під час вивчення курсу.

Український фольклор і фольклор України. Етнічні особливості українського фольклору. Фольклор і національний характер. Поняття фольклорного тексту, його варіантів.

Етапи розвитку українського фольклору. Проблема періодизації українського фольклору. Своєрідність міфологічної епохи. Теорії походження народної творчості: біологічна, утилітарна, естетична, трудова, ігрова тощо. Поняття про первісне синкретичне мистецтво, його зв'язок з ранніми формами фольклору. Антропоморфізм, анімізм, тотемізм, магія і розвиток фольклору. Утилітарна та естетична функція ранніх форм фольклору. Фактори, що вплинули на розвиток фольклору історичної епохи. Види і жанри народної творчості. Проблема класифікації. Поетика і художній метод фольклору.

Зв'язок фольклору з іншими формами духовної культури. Усна народна творчість і професійна література.

Тема 2. Основні світоглядні системи українського фольклору

Дохристиянські вірування давніх слов'ян. Особливості найдавніших народних уявлень та вірувань. Культ предків як своєрідна первісна релігія.

Християнство і його вплив на розвиток української народної словесності. Магія і міфологія.

Відображення найдавніших народних уявлень та вірувань у творах художньої літератури.

Тема 3. Особливості розвитку українського фольклору та фольклористики

Фольклористика як наука про народну творчість.

Становлення української фольклористики. Напрями та школи фольклористики.

Український фольклор у слов'янських літературних збірниках та граматах. Народнопоетичні елементи в давньоруських літописах та літературі 16-18 ст. Українознавча наснаженість «Велесової книги» і фольклор. Елементи українського фольклору в «Повісті минулих літ»,

«Повчанні Володимира Мономаха...» та «Слові о полку Ігоревім».

Українознавча змістовність та фольклорна основа літературних пам'яток доби пізнього середньовіччя (твори І. Вишенського, Л. Барановича, І. Величковського, К. Зіновієва, козацькі літописи).

Г. Сковорода і усна народна творчість.

Особливості розвитку науки про фольклор у ХІХ ст. Фольклористично-етнографічна діяльність З. Доленги-Ходаковського, І. Срезневського, М. Цертелева, О. Потебні, П. Житецького, М. Сумцова, П. Чубинського, М. Номиса, діячів «Руської трійці». Визначний внесок М. Максимовича у вивчення української народної поезії. Діяльність журналу «Основа». П. Куліш як фольклорист і етнограф. Роль наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові для розвитку вітчизняної фольклористики. Народнопоетична основа творів Т. Шевченка.

Фольклорно-етнографічні праці І. Франка, І. Манжури, Лесі Українки, Ю. Федьковича. Публікації усної народної творчості в періодичних виданнях і фахових часописах. Фольклористична діяльність М. Грушевського.

Дослідження українського фольклору в ХХ-ХХІ ст. Своєрідність науки про фольклор у ХХ ст. (В. Гнатюк, Ф. Колесса, Д. Яворницький). Відображення трагічних сторінок української історії ХХ століття у фольклорі. Західноєвропейські наукові школи ХХ століття: («фінська» (географічно-історична), соціологічна, психоаналітична, структурна, ритуально-міфологічна (неміфологічна), семіотична) і українська фольклористика.

Формування методологічних засад української радянської фольклористики. «Псевдофольклор» радянської доби як проблема фольклористики.

Фольклористика 60-80 рр.

Роль діаспори в розвитку фольклору та фольклористики.

Головні напрямки сучасних фольклористичних досліджень. Поняття про «постфольклор».

Розвиток фольклору та фольклористики на Сумщині.

Тема 4. Місце фольклору в системі професійної парадигми вчителя української мови і літератури

Фольклорна підготовка майбутнього вчителя-словесника.

Фольклорне краєзнавство. З історії фольклорних експедицій.

Фольклорна практика – невід’ємна складова професійної підготовки вчителя-словесника. Дослідження історії фольклорних експедицій рідного краю.

Фольклорна підготовка на заняттях мовно-літературного, психолого-педагогічного циклів, у процесі педагогічної практики.

Науково-дослідна робота з фольклорного краєзнавства. Фольклорні ресурси Інтернету.

Розділ 2. ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНЕ БАГАТСТВО УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ.

Тема 5. Обрядова творчість. Календарно-обрядова поезія.

Міфологія і фольклор. Функції замовлянь.

Зміст і структура народного обряду. Магічний смисл обрядових дій. Склад календарно-обрядової поезії, її особливості. Походження української обрядової поезії календарного циклу, її зв'язок із замовляннями, трудовими піснями, іграми. Синкретизм календарно-обрядового фольклору Сакральна, побутова, естетична функція обрядової поезії. Види. Тематика. Проблема класифікації жанрів календарно-обрядової поезії (за часом виникнення, за мотивами, за складом виконавців, за адресатом тощо). Звеличення праці в піснях. Поєднання християнських і язичницьких мотивів. Образна система. Художні засоби. Функціонування. Вивчення календарно-обрядової поезії в ЗЗСО.

Тема 6. Родинно-обрядова поезія.

Родильна обрядовість.

Українське весілля як народна драма. Походження весільного обряду, відбиття в ньому язичницької міфології, первісних форм шлюбу, пізніші християнські елементи. Структура весільної драми. Діалогічний принцип будови. Цикли передвесільних, власне весільних і післявесільних обрядів, їх магічне (попереджувальне, очищувальне й продуктивне) та обрядове наповнення. Весільні чини. Територіальні особливості українського весілля. Сучасний весільний обряд і його зв'язок із традиційним весіллям.

Тематика, художня своєрідність весільних пісень. Символізм весільних пісень. Художнє відтворення весільної обрядовості в українській літературі.

Обряди, пов'язані з будівництвом хати.

Поховальний обряд. Голосіння як вид родинно-обрядової поезії. Види голосінь. Емоційність. Ліризм. Композиція. Форми виконання.

Родинна обрядовість Слобожанщини.

Зв'язок жанрів обрядової творчості з художньою літературою та їх дослідження.

Тема 7. Народна драма як основа української драматургії

Поняття про народну драму, її походження та розвиток, зв'язок із обрядовою творчістю. Види народної драми.

Ідейно-художні якості народної драми.

Особливості народних ігор. Своєрідність інтермедій. Народні вистави. Репертуар. Самобутні традиції.

Вертеп як ляльковий народний театр. Види. Тематика. Образи. Сюжети.

Принципи групування персонажів. Засоби гумору. Мова. Форми виконання. Еволюція українського вертепу. Український народний вертеп і шкільна драма.

Українські вечорниці як своєрідна форма молодіжних розваг.

Тема 8. Героїчний епос українців

Виникнення і розвиток українського героїчного епосу.

Думи. Походження. Зв'язок думового епосу з билинами, голосіннями. Класифікація. Особливості збирання та записування. Співвідношення епічного й ліричного коренів у думах, їх реалістичність, гіперболізм. Речитативний спосіб виконання дум, імпровізаційність тексту та мелодії. Традиційна тричастинна композиція думи. Поділ тексту думи на тиради (уступи, періоди). Функції ретардацій у думах. Форми оповіді (монолог, діалог, розповідь). Стилїстика народних дум (домінування епітетів, повторів, дієслівної рими, архаїчної лексики).

Історико-хронологічні цикли дум. Своєрідність дум про героїзм українського народу проти турецько-татарських загарбників. Тема неволі в українських думах («Козак Голота», «Отаман Матяш старий», «Маруся Богуславка», «Втеча трьох братів з города Азова» та ін.).

Пафос боротьби в думах про визвольну війну під проводом Б. Хмельницького.

Дослідження образу Богдана Хмельницького як історичного героя та художнього персонажа у думах про визвольну війну українців та художній літературі («Я, Богдан» П. Загребельного, «Берестечко» Л. Костенко та ін.).

Соціально-побутові думи.

Художньо-стильові особливості українських народних дум. Кобзарські братства та школи. Відомості про українських кобзарів.

Кобзарі Слобожанщини. Кобзарство в сучасній Україні.

Історичні пісні. Специфіка жанру. Тематично-образне розмаїття. Образи історичних героїв, народних ватажків. Історична основа та художній домисел у піснях («Пісня про Байду», «Ой Морозе, Морозенку» та ін.).

Поетика пісень.

Пісні-хроніки. Основні мотиви та образи.

Билини.

Теми, мотиви, образи народного героїчного епосу в художній літературі. Вивчення героїчного епосу.

Тема 9. Балади

Балада. Генеза та еволюція жанру. Тематично-стильові особливості. Балади про кохання, історичні та соціальні балади. Принципи класифікації баладних сюжетів. Синкретизм лірики, епосу й драми. Трагізм у творах. Фантастика. Психологізм. Дидактизм. Композиція жанру. Прийом метаморфози. Символізм. Дослідження жанру балади. Інтерпретація балад у художній літературі.

Тема 10. Пісенна творчість українців

Поняття про лірику. Її тематично-жанрові різновиди. Розвиток українських народних пісень.

Тематично-художні особливості ліричних пісень.

Соціально-побутові пісні. Тематичні групи, мотиви та образи. Відмінність історичних та соціально-побутових пісень. Ідейне спрямування соціально-побутової лірики. Ідейний зміст і художня форма козацьких, чумацьких, кріпацьких, бурлацьких, наймитських, солдатських, емігрантських пісень.

Жанрова еволюція соціально-побутових пісень, пісні ХХ століття (стрілецькі, повстанські). Тюремно-каторжанські, колгоспні, студентські, туристські, скаутські пісні. Збирання, видання й дослідження соціально-побутової лірики. Використання мотивів і образів соціально-побутових пісень у художній літературі.

Родинно-побутові пісні. Ліризм. Романтизм. Сентименталізм. Драматизм жанру. Класифікація. Естетика пісень про жіночу долю. Удовині та сирітські пісні. Мотиви смутку і страждань. Народна мораль у ліричних піснях. Поетика. Особливості ритміки.

Жанрові особливості жартівливих пісень. Символіка ліричних пісень. Пісні літературного походження («Віють вітри, віють буйні»

І. Котляревського, «Реве та стогне Дніпр широкий» Т. Шевченка, «Стоїть гора високая» Л. Глібова, «Повій, вітре, на Вкраїну» С. Руданського, «Виклик» М. Старицького та ін.) Народність змісту і форми. Основні фактори фольклоризації творів.

Романси, їх виховне призначення. Романс-баркарола, романси у ритмі вальсу, танго. Збирання, видання і дослідження народних пісень літературного походження і романсів

Коломийки. Відображення в коломийках світогляду українського народу.

Регіони побутування коломийок. Тематика творів. Реалістичність зображення життя в коломийках. Засоби типізації. Символіка коломийок. Психологічний малюнок коломийок і частівок. Специфіка художньої мови коломийок і частівок. Способи вираження комічного в коломийках і частівках.

Композиційні особливості коломийок. Педагогічний оптимізм творів.

Вплив народних пісень на розвиток української літератури.

Пісні Сумщини.

Тема 11. Українська казкова проза

Тематично-жанрова система народної прози. Казки. Зв'язок із міфами.

Класифікація казок. Принципи художнього показу персонажів, елементи фантастики, поетика, стиль. Драматизм сюжетного конфлікту. Жанрові особливості казок. Хронотоп казок.

Казки про тварин. Основні теми, образи. Своєрідність тваринного образу, алегоричності. Прийоми типізації та індивідуалізації персонажів.

Композиція анімалістичних казок.

Фантастично-героїчні казки, їх походження, характерні риси.

Структура сюжету чарівної казки в дослідженнях науковців. Функції і типологія казкових персонажів. Казковий герой, його характерні риси.

Родинно- та суспільно-побутові казки. Алегоричні образи. Прийом протиставлення в казках і його функції. Соціальний зміст і сатира побутових казок. Особливості поетики побутових казок.

Естетика казок. Утвердження морального ідеалу народу. Народна та літературна казка.

І. Франко про українську казку.

Специфіка гумору в українських анекдотах та небилицях.
Притчі.

Зв'язок народної казкової прози з художньою літературою.
Збирання та дослідження казкового епосу. Вивчення казкового епосу в школі.

Тема 12. Історична проза українців

Легенди і перекази. Схоже і відмінне. Генеза жанру. Зв'язок із міфологією, релігією, історією, Світогляд українців у народних легендах. Види, образна система. Міфологічні, оноματοлогічні, історичні, апокрифічні легенди. Мотиви і образи антропоморфічних, зооморфічних, тератоморфічних, етіологічних, демонологічних, космогонічних, антропогенічних, антропологічних, етногонічних, агіографічних, топонімічних, гідронімічних, топографічних, оноματοлогічних, геортологічних, есхатологічних легенд.

Історичні перекази (про Івана Мазепу, Семена Палія, Петра Калнишевського, Олексу Довбуша, Устима Кармалюка та ін.). Історико-хронологічні цикли переказів.

Народні оповідання. Бувальщини.

Використання історичної прози в професійній літературі.
Історична проза Слобожанщини.

Збирання та вивчення історичної прози українців.

Тема 13. Народна пареміографія

Художня природа, жанрові різновиди та класифікація народних паремій. Місце паремій в українському фольклорі, їх традиційні ознаки: стислість, лаконічність, образність, ритмізованість, народність змісту, узагальнене значення, повчальність. Вживання паремій у живому мовленні. Жанрові різновиди паремій: прислів'я, приказки, загадки, народні побажання, народні порівняння, прикмети, тости, стягнені анекдоти, каламбури, прокльони, етикетні формули тощо. Походження та історичний розвиток паремій. Образність загадок, прислів'їв і приказок. Тематичне розмаїття, композиція, поетика, пізнавальна, дидактична, логічна, естетична функції. Літературні загадки.

Анекдоти, байки. Основні тематичні групи, особливості поетики. Народна мораль та ідейна спрямованість анекдотів. Визначення жанрів притчі і байки, спільне й відмінне між ними. Тематика українських байок і притч, особливості їх поетики.

Народні повір'я. Історія жанру. Пізнавальне, розважальне, розвиваюче й естетичне значення паремій.

Дослідження малих фольклорних жанрів. Виховне значення.

Тема 14. Дитячий фольклор

Особливості дитячого фольклору. Тематика, жанрова різноманітність дитячих народних творів.

Дитяча пареміографія. Ігровий та пісенний фольклор. Мова дитячого фольклору. Естетика народної дитячої творчості.

Зв'язок дитячого фольклору з літературою. Вивчення в школі.

Тема 15. Фольклор на сучасному етапі

Роль усної народної словесності у формуванні етнопсихології, світоглядних засад українців.

Нова обрядово-звичаєва поезія. Фактори впливу на сучасний стан фольклору та фольклористики.

Провідні науковці ХХІ століття, аналіз їхнього доробку про фольклор. Пісенний фольклор на сучасному етапі.

Драматизовано календарно-обрядові дійства.

Проблема збереження фольклорних традицій українців.

Тема 16. Фольклорне краєзнавство

З історії фольклорних експедицій Слобожанщини.
Дослідження сучасного стану фольклору на Сумщині.

Зустріч із провідними науковцями, дослідниками фольклору Сумщини.

Наукова регіональна філологічно-краєзнавча лабораторія на факультеті іноземної та слов'янської філології Сумського педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Участь у щорічній регіональній студентській конференції з фольклору «Фольклорно-літературне краєзнавство: регіональний дискурс» (Сумський педагогічний університет) та всеукраїнських і міжнародних студентських конференціях. Методика збирання і оформлення матеріалу фольклорної практики.

7.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лек	пр.	конс	Ср		Лек	Пр.	конс	Ср
1	2	3	4	5	6					
Розділ 1. Історія та теорія розвитку українського фольклору.										
Тема 1. Народна творчість як мистецтво слова. Фольклор і фольклористика	9	2	2		5	9	2			7
Тема 2. Основні світоглядні системи українського фольклору.	9	2	2		5	7				7
Тема 3. Особливості розвитку українського фольклору та фольклористики	16	2	2	2	10	9			2	7
Тема 4. Місце фольклору в системі професійної парадигми вчителя української мови і літератури	5				5	7				7
Разом за розділ 1	39	6	6		25	32	2		2	28
Розділ 2. Жанрово-тематичне багатство українського фольклору.										
Тема 5. Обрядова творчість. Календарно-обрядова поезія.	9	2	2	2	3	11	2	2		7

Тема 6. Родинно-обрядова творчість.	7	2	2		3	7				7
Тема 7. Народна драма як основа української драматургії.	7	2	2		3	7				7
Тема 8. Героїчний епос українців.	7	2	2		3	9		2		7
Тема 9. Балади	7	2	2		3	7				7
Тема 10. Пісенна творчість українців.	8	2	2		4	9		2		7
Тема 11. Українська казкова проза.	6		2		4	6				6
Тема 12. Історична проза українців.	6	2			4	5				5
Тема 13. Народна пареміографія.	5		2		3	5				5
Тема 14. Дитячий фольклор.	5		2		3	5				6
Тема 15. Фольклор на сучасному етапі.	7	2	2		3	7				7
Тема 16. Фольклорне краєзнавство.	5		2		3	6				6
Разом за розділ 2	71	18	12		39	88	2	6		80
Усього годин	120	24	30	2	64	120	4	6	2	108

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денного відділення	Кількість годин для заочного

1	Народна творчість як мистецтво слова. Місце фольклору в системі професійної підготовки вчителя-словесника.	2	
2	Жанри українського фольклору	2	
3	Основні світоглядні системи українського фольклору.	2	
4	Особливості розвитку української фольклористики в ХІХ ст.	2	
5	Своєрідність науки про фольклор у ХХ-ХХІ ст.	2	
6	Обрядова творчість. Календарно-обрядова поезія	2	2
7	Родинна поезія як відтворення важливих побутових подій у житті людини	2	
8	Народна пареміографія	2	
9	Українська народна драма	2	
10	Оповідальна творчість українців	2	
11	Героїчний епос	2	2
12	Балади	2	
13	Українські народні пісні	4	2
14	Дитячий фольклор	2	

15	Фольклор на сучасному етапі	2	
Усього		30	6

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Гнатюк О. М. *Антропологічні виміри українського календарного фольклору*. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2022. 340 с.
2. Данилюк М. М. *Український фольклор: навчальний посібник для закладів вищої освіти*. Київ : Академвидав, 2022. 288 с.
3. Дмитренко М. К. *Теорія фольклору та історія української фольклористики ХХІ століття*. Київ : Сталь, 2021. 412 с.
4. Коваль Галина. *Поетичний універсум календарно-обрядового фольклору українців*. Львів, 2020. 440 с.
5. Коваль-Фус С. В. *Фольклористика та польова практика: навчально-методичний посібник*. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 142 с.
6. Лановик М. Б., Лановик З. Б. *Українська усна народна творчість: Підручник*. Київ : Знання, 2021. 591 с.
7. Мушкетик Л. *Моральний канон української традиційної культури: за фольклорними джерелами: монографія*. Київ – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 752 с.
8. Осьмак Н., Бикова Т. та ін. *Українська усна народна творчість: навч. посібник для студентів-філологів*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 151 с.
9. Павленко Л. О. *Трансформація традиційного фольклору в епоху цифрових медіа (інтернет-фольклор, меми, мережевий наратив)*. Київ : Наукова думка, 2024. 215 с.
10. Шумило Н. М. *Поетика сучасного військового фольклору: від Майдану до повномасштабної війни*. Тернопіль : Підручники і посібники, 2023. 192 с.

Додаткові

1. Вовк М.П. *Фольклористика у класичних університетах України (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.): навч. посібн.* К. : Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, 2014. 202 с.
2. Вовчак А., Довгалюк І. *Документування фольклорної традиції. Засади організації і проведення фольклористичного польового дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу: методичні*

рекомендації для студентів філологічного факультету (спеціальність 035 – Філологія, спеціалізація 035.01 – Українська мова та література; спеціальність 014 – Середня освіта, спеціалізація 014.01 – Українська мова та література). Видання третє, доповнене. Львів, 2018. 65 с.

3. Гарасим Я. *Нариси до історії української фольклористики*: навч. посібн. К.: Знання, 2009. 301 с.

4. Героїчний епос українського народу: Думи та історичні пісні. (Серія "Пам'ятки фольклору України"). Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2022. 480 с.

5. Давидюк В. *Вибрані лекції з українського фольклору (в авторському дискурсі)*. Луцьк : ПДВ Твердиня, 2014. 448 с.

6. Дмитренко М. Символи українського фольклору. К. : УЦКД, 2011. 400 с.

7. Дмитренко М. К. *Фольклор: категорія жанру. Український фольклор: дослідження, динаміка функціонування*: колективна монографія / за редакцією доктора філологічних наук, професора М. К. Дмитренка. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2014. С. 9-20.

8. Дмитренко М. *Українська фольклористика: проблеми методології* / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 364 с.

9. Дмитренко М. К. *Український фольклор: жанри неказкової прози*: монографія. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2023. 368 с.

10. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016 - 2020.

11. Закальська Я. Український фольклор спротиву: традиція і модифікація, трансмісійні механізми. Автореферат кандидатської дисертації. К., 2021.

12. Івановська Олена. *Український фольклор: семантика і прагматика традиційних смислів*: підручник. Київ : ВПК "Експрес-Поліграф", 2012. 336 с.

13. Ковацька О. *Українська постколоніальність у текстах і контекстах*. Брустури : Дискурсус, 2022. 172 с.

14. Кононенко О. А. Українська міфологія. Фольклор, казки, звичаї, обряди. Харків : Фоліо, 2021. 160 с.

15. Копаниця Л. Структурний смисл і прагматика «чужого слова» у вірші-пісні рукописних співаників XVIII ст. *Science and Education a New Dimension: Philology*. IX (74), ISSUE: 251. Apr. Budapest, 2021. P. 33–35.

16. Кузьменко О. *Драматичне буття людини в українському фольклорі: концептуальні форми вираження (період Першої і Другої світових воєн)*: монографія. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2018. 728 с.

17. Лисюк Н. *Постфольклор в Україні*. К. : Агентство «Україна», 2014. 348 с.

18. Мицюк М., Наумовська В. Морально-ціннісні ідеали українців: від фольклору до масмедіа. *Мова. Література. Фольклор*. (1), 2021. С. 275–281.
19. Обрядові пісні Слобожанщини (Сумський регіон) / фольклорні записи та упоряд. В. В. Дубравіна. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 446 с.
20. *Проблеми міжвидового синтезу в українській культурі в полі діалогів різнонаціональних культурних традицій*: колективна монографія / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 592 с.
21. Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору / упоряд., вступ. статті Л. О. Єфремової, М. Й. Хая ; голов. ред. Г. А. Скрипник. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2022. Т. 4 IV. 584 с.
22. Руснак І. *Український фольклор*. К. : Видавничий центр «Академія», 2010. 304 с.
23. Сучасний фольклор російсько-української війни: антологія новітньої усної народної творчості / Упоряд. О. В. Вертій. Суми : Університетська книга, 2024. 250 с.
24. *Сучасні аспекти дослідження міжетнічних зв'язків у фольклорі* : колект. монографія / [Л. Вахніна та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : ІМФЕ, 2019. 346 с.
25. Українська фольклористична енциклопедія у 2-х т.–Т. 1: А-Л / Упорядник, науковий редактор д. філол. н., професор М. К. Дмитренко. К. : Вид-во «Сталь», 2018. 740 с.
26. *Український фольклор у теоретичному висвітленні*: підручник / С. Росовецький; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К. : Київ. ун-т, 2008. 623 с.
27. *Усна народна творчість*: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл / С. О. Філоненко; Міністерство освіти і науки України, Бердянський державний педагогічний університет, Ін-т філології. К. : Центр учбової літератури, 2008. 141 с.

Наукові та навчально-методичні праці викладача курсу – Кириленко Н.І.:

1. Зякун А., **Кириленко Н.** *Етноментальні коди в прозі Мирослава Дочинця*: монографія. Суми : ФОП Цьома С.П., 2022. 120 с.
<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9919>
2. Кириленко Н., Влізько І. *Етнокультурні коди в художній тканині поезій «шістдесятників»*: монографія. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. 96 с.
3. Кириленко Н. І., Герман В.В.
Міфологічно-символічна рецепція астрального культу в українському фольклорі зимового циклу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного*

- університету. Серія: Філологія, 2023. № 53. Т. 2. С. 154-158. http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v59/part_2/35.pdf
4. Кириленко Н., Глуходід М., Сергієнко Н. Весільна обрядовість с. Яснопільщина Липоводолинського району Сумської області. Суми, 2019.
  5. Кириленко Н. Давня література і фольклор. *Філологічні науки*. Суми : СумДПУ, 2010.
  6. Кириленко Н. Еволюційний характер народного гумору як національного коду українців. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)* : збірник наукових праць / за ред. Оксани Філатової. № 1 (17), квітень 2016. С. 120-124.
  7. Кириленко Н. Етнопсихологічні коди в поетичних текстах Миколи Вінграновського. *Філологічні трактати Сум ДУ*. 2016. Т.8. № 2. С.36-42.
  8. Кириленко Н. *Історико-національні модуси в художньому просторі текстів Ліни Костенко*: навчально-методичний посібник. Суми, 2015. 224 с.
  9. Кириленко Н. І. *Історія України у творах Ліни Костенко*: навчальний посібник. Суми: Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2005. 130 с.
  10. Кириленко Н., Кобилко Н. Символіка образу дороги в романі Олександра Ільченка «Козацькому роду нема переводу...». *Література в контексті культури*: зб. наук. праць. Вип. 27 / ред. кол.: В. Гусев (відп. ред.) та ін. К. : Видавничий дім Дмитра Бурого, 2016. С. 140–144.
  11. Kyrylenko N., Kobylko N. The symbolic meaning of «a road» mythologem in Ukrainian literature of the second half of the twentieth century (on the material of the chimeric prose). *European Journal of Scientific Research*, 2016, № 1 (13), (January-June). Volume II. «Paris University Press», 2016. 904 p. P. 316-323.
  12. Кириленко Н., Косенко К. *Художнє моделювання образу квітів в українському фольклорі*: монографія. Суми: Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2013. 108 с.
  13. Кириленко Н., Лаптева І., Обідець К. Купальська народна обрядовість Липоводолинського району Сумської області: сакрально-символічний зміст. Суми, 2019.
  14. Кириленко Н. Пори року в українському фольклорі та літературі / *Домінанти художнього світу українців*: навчальний посібник / Л. Горболіс, О. Єременко та ін. Суми, 2009. С.267-297. Суми, 2009. С. 267-297. (гриф МОН).
  15. Кириленко Н. Психологізм українських ліричних пісень. *Філологічні науки*. Суми: СумДПУ, 2010.
  16. Кириленко Н., Пятаченко С. *Фольклор і література: художня рецепція етнокультурних кодів*: монографія. Суми, 2019. 120 с.
  17. Кириленко Н. Родинна обрядовість горюнів як складова святковообрядової культури Полісся. *Науковий вісник Міжнародного*

гуманітарного університету. Серія: Філологія. Випуск 13. Одеса, 2014. С. 19-22.

18. Кириленко Н. Фольклор і давня література. *Філологічні науки*. Суми: Сум ДПУ, 2009. С.157-168.

19. Кириленко Н. Фольклорні мотиви у творчості О. Олеса. *Науковий вісник ДНУ*. Дніпропетровськ, 2005.

20. Кириленко Н. Формування особистості учнів середніх класів засобами українського фольклору. *Українська література в ЗОШ*. 2009. № 7-8 С.3133.

21. Кириленко Н. Формування ціннісних орієнтацій слухачів засобами фольклору. *Розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в системі роботи Сумського територіального відділення МАН України*: Методичний посібник. Суми : Університетська книга, 2008. С. 254 – 256.

22. Кириленко Н. Художній домисел як засіб усебічного розкриття образу Ярослава Мудрого в романі П. Загребельного «Диво». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. Літературознавство*. Харків, 2014. Випуск 2 (78). Ч.2. С. 66–74.

23. Кириленко Н. *Художньо-національний світ у романі Ліни Костенко «Маруся Чурай»*: монографія. Суми : видавництво Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2010.

24. Кириленко Н., Циганкова С. *Архетипний образ води в поезії шістдесятників*: монографія. Суми : вид-во ФОП «Цьома С.», 2019.

25. Кириленко Н. «Як пахне хліб...» / *Літературне краєзнавство*: посібник для студентів-філологів, учителів і учнів шкіл: вид-во 2, доп. / За ред. Л. Горболіс, Н. Каменської. Суми : Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2011. С. 224-236 (автор розділу, с. 224-236).

26. Кобилко Н., Кириленко Н. Роль хронотопу дороги в художньому творі (на прикладі повісті «Ірій» В. Дрозда та роману «Дім на горі» В. Шевчука). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство* / За ред. Проф. Ткачука М.П. Тернопіль, 2015. Вип. 42.- С. 72 – 75.

27. Літературна творчість для дітей: хрестоматія / упор., передм. Н. Кириленко. Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. 72 с.

28. Німенко Н., Кириленко Н. *Барокові риси в українських літописах XVIII століття*. Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. 110 с.

<https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/777de20c-50ab-49489b10-72cda6be46f4/content>

29. Радченко К., Кириленко Н. Символіка образу маку в поезії Миколи Вінграновського. *Молодий учений*. 2017.

30. *Сумщина в історико-філологічному вимірі*: монографія / авт. кол. В. Владимірова, В. Герман, Н. Кириленко та ін. / за заг. ред. Н. Кириленко. Суми : Сум ДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 268 с.

URL : <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/11620>

31. *Фольклор: мовно-літературні особливості дискурсу*: монографія / За ред. С. Пятаченка, Н. Кириленко та ін. Суми: Вид-во Сум ДПУ, 2012. 212 с.

32. Kyrylenko, N., Havrylo, O., Romanyshyn, R., Mykhalchenko, N., & Koperlos, R. (2025). El impacto de las innovaciones pedagógicas en el desarrollo del entorno educativo en el contexto de los desafíos modernos. *Revista Conrado*, 21(104), e4489. Recuperado a partir de <https://conrado.ucf.edu.cu/index.php/conrado/article/view/4489> (WoS)

33. Зякун А., Кириленко Н. Репрезентація ментального коду українців Західного регіону в романі «Криничар» М. Дочинця. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції до дня народження О. Потебні «Мова – фольклор – література: аспекти міждисциплінарної взаємодії». Суми, 2021. С.47-49.

Інформаційні ресурси:

1. Баніт В.М. Особливості та специфіка українського фольклору, його актуальність у культурному просторі нашого часу. *Актуальні питання культурології*. 2023 (Вип.22). pp. 48-54. <http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/14340>

2. Відділ фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. URL: <http://etno.kyiv.uar.net/>.

3. Відділ мистецтва та народної творчості зарубіжних країн Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. URL: <http://etno.kyiv.uar.net/>.

4. Воропай О. Звичаї українського народу [у 2 т.]. Мюнхен : Укр. видво. Т. 1. 308 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000767>; Т. 2. 289 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0004408>.

5. Горова Л., Енджі Крейда. Враже. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gHVyKTaAV6U>

6. Заєць О. Десь цигани під Херсоном. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BZZCXvlveqU>

7. Данилейко І. Динамічний каталог традиційної музики: інтернетресурси з українського фольклору та етнографії. *Проблеми етномузикології*. Вип. 17, 2022. С. 88–110. URL: <http://ethnomusicology.com.ua/issue/view/16224>.

8. Денисюк Ж. З. Постфольклор інтернет-комунікації в аксіологічному вимірі. Київ: НАКККиМ, 2017. 384 с. URL: <http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/cc18fb23-8c23-4ebb9af9-4b560e9c728b.pdf>.

9. Дмитренко М. Перспективи видання фундаментальних

фольклористичних праць Інституту ім. М. Рильського : URL:

http://etno.kyiv.uar.net/vyd/nartv/2003/N1_2/Art_6.html.

10. Дмитренко М. Український фольклор і сучасний світ. URL: http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_7_3.php.

11. Електронний архів українського фольклору : веб-сайт. URL: <https://folklore-archive.org.ua/>.

12. Електронна навчальна бібліотека української фольклористики при кафедрі української фольклористики імені Філарета Колесси. URL: http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/laboratory_folk_studies/lab_folk_el_library.php.

13. Інститут народознавства Національної академії наук України. URL: <http://www.nbu.gov.ua/institutions/ethno/index.html>.

14. Колекція фольклору на сайті Музею етнографії Женеви. MEG Musée d'ethnographie de Genève : website. URL: <https://www.meg.ch/fr>.

15. Копаниця Л.М. Методична розробка до курсу «Методи аналізу фольклорного зразка» для студентів здобувачів вищої освіти спеціалізації 035.09 – «"Філологія" (Фольклористика)» за освітньою програмою «Фольклористика, міжкультурна комунікація, іноземна мова» освітнього ступеня «магістр». 205 с. URL: <https://drive.google.com/open?id=1TQvRruxc2fp28HARY4CaxosDi5l6DdgP>

16. Коропніченко Г. Давні вірування і традиційний спів українців: гендерне розмежування. *Проблеми етномузикології*. Вип. 16, 2021. С. 52–64. URL: <http://ethnomusicology.com.ua/issue/view/15008>

17. Народні пісні України. URL: <https://folk-ukraine.com>.

18. Фольклористичні зошити. *Збірник наукових праць*. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/fz/index.html.

19. Шемет Л.В. Фольклористичний рух в Україні та діти. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2011. №3. С. 200-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2011_3_51.

20. Шутенко Ю. Фольклоризм літератури. *Народна творчість та етнографія*. 2004. № 5. С. 95-10. URL: <http://ento.kyiv.uar.net>

21. Щербій Г. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського: сторінки історії та сьогодення. URL: http://etno.kyiv.uar.net/vyd/studmyst/2004/N2_6/Art08.htm.
<http://www.ukrfolk.kiev.ua/> / BERVY.

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна**

Технічні засоби навчання, друковані та інтернет-джерела інформації.